

Debatt

Kai A. Olsen
professor, Høgskolen i Molde og Universitetet i Bergen

Datatid. Universitetsbiblioteket har fungert fint. Inntil i dag.

Trenger vi Universitetsbiblioteket?

Selv om biblioteket gjerne vil fokusere på innholdet i bøkene, er institusjonen bygget på det faktum at bøker er trykket på papir. Derfor trenger biblioteket mange bokhyller, samt ansatte for å organisere det hele. Inntil i dag! Nå kan bøker lagres som datafiler og gjøres tilgjengelig overalt.

Med mange tusen eksemplarer trenger biblioteket avanserte katalogsystemer for å organisere samlingene. Inntil i dag! Når en bok er på digital form, som en datafil, kan datamaskinen finne frem til det vi søker på en brøkdel av et sekund.

Tidkrevende - før

Tidsskriftssamlingen er en sentral del av et fagbibliotek. En vanlig oppgave var tidligere å bla gjennom de siste årgangene etter interessante artikler. Det tok tid, og begrenset det antall tidsskrift det var mulig å gjennomgå. Inntil i dag! Når datamaskinen overtar søkejobben vil vi lete i alt, fra vår egen kontor-PC.

Bibliotekene har vært flinke med å utnytte informasjonsteknologien. Vi har elektroniske lånekort, systemer som holder orden på hvem som har lånt hva, også selvbetjente utlånsautomater. Dette har fungert. Inntil i dag! Når boken eller artikkelen er representert digitalt blir alt dette unødvendig.

Fagbibliotekene tilbyr også digitale løsninger, men underlig nok bygger hver institusjon i Norge opp sitt eget elektroniske bibliotek. Inntil i dag? Den tjenesten bør tilbys sentralt. Derfor burde departementet forlenget ha fremforhandlet løsninger som kunne gjelde for alle undervisningsinstitusjonene i Norge.

Fagbiblioteket kommer derfor til å gå samme vei som platebutikkene. Nå er det selvfølgelig en forskjell mellom en CD-plate, som krever en avspiller, og en papirbok som inkluderer sin egen «leser». Imidlertid er fordelene med å ha en elektronisk versjon altfor stor til at fagboken og fagartiklene i det lange løp vil overleve på papir.

Dersom hensikten er å få ansatte og studenter til å lese faglitteratur, vil det derfor være langt lurere å bruke pengene på å inngå rabattavtaler med dem som selger bøker, enn å bruke store midler på å opprettholde det fysiske biblioteket. Så kanskje en skal starte en gradvis nedbemanning nå?

Søksøk

Noen mener at biblioteket fortsatt kan hjelpe ansatte og studenter med å søke ut informasjon. Men det er som om vi skulle beholde skrivemaskinsoperatører for å skrive inn tekstene våre. Søking er i dag en så sentral aktivitet for alle fagfolk, at dette er noe en må gjøre selv. Da har jeg mer tro på at Universitetsbiblioteket, det som er igjen etter at samlingene og utlånsvirksomheten er borte, i større grad får ansvar for det vi publiserer. Det vil kreve høy kompetanse.

Det som tidligere var fornuftige oppgaver for ansatte, i bomstasjoner, banker, trykkerier, meglarhus, reisebyrå eller offentlig forvaltning, blir overtatt av datamaskinen. Det som står igjen er oppgaver som krever høy kompetanse, og som ikke så lett kan bygges inn i et dataprogram. Informasjonsteknologien har ført til mange smertelige endringer. Bortfallet av Universitetsbiblioteket slik vi kjenner det i dag, er bare en av dem.